

**EsseGesse**

# **SINOVISUME**

**70 GODINA VELIKOG BLEKA**

 **Golconda**





# SADRŽAJ

„FLEŠBLEK“ U ŠKOLSKOJ UČIONICI (mr Branko Đukić)	6
JURIŠ, TRAPERI! (Euđenio Manueli)	9
VELIKI BLEK prva serija	27
OTMIČARI DEVOJAKA Zagonetka ogrlice Totem za mučenje	253
NASLOVNE STRANE	287
MALI TRAPER	297
BIOGRAFIJA KORADA MASTANTUONA (Euđenio Manueli)	312

# „FLEŠBLEK“ Ū ŠKOLSKOJ UČIONICI

mr Branko Đukić

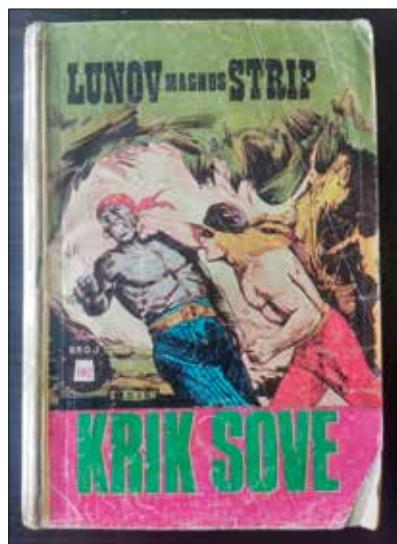
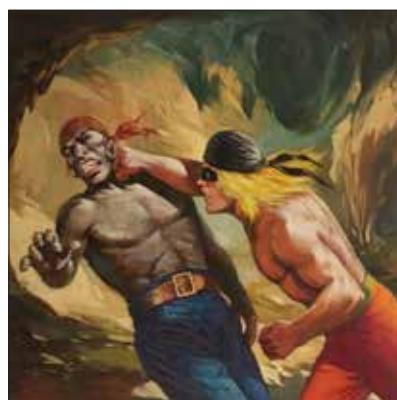
U svom dugogodišnjem pedagoškom radu često sam koristio iskustva Samerhila, pa je shodno tome moj odnos sa učenicima oduvek bio nekonvencionalan, spontan i otvoren. Bili su slobodni da me bez ikakvog ustručavanja i bojazni u svakom trenutku pitaju šta god ih zanima.

Tokom 2017. godine predavao sam istoriju umetnosti osamnaestogodišnjim učenicima u srednjoj školi. Jednom prilikom sam na školskoj tabli napisao naslov nove lekcije „Sarkofag Junija Basa“, a oni su me radoznalo upitali: „Šta znači ta reč?“ U prvi mah sam pomislio da ne znaju ko je bio Junio Baso. Međutim, njihovo pitanje bilo je usmeno na reč „sarkofag“. Potrudivši se da ne primete moje iznenadenje, okrenuo sam se prema njima i rekao: „Neka podignu ruke oni koji ne znaju šta je sarkofag.“ Više od trećine razreda je to učinilo... Pomislih u sebi: „Bože, zar je moguće? Pa i najgori đaci moje generacije u njihovom uzrastu znali su šta je sarkofag. Čitali su stripove o avanturama Komandanta Marka, Zagora i Velikog Bleka...“ Tipična i pogrešna reakcija pedesetogodišnjaka u odnosu na tinejdžere.

Ta literatura u periodu samoupravnog socijalizma proglašavana je za šund, što nije bilo daleko od istine, ali posle toliko godina pokazalo se da je ipak imala i vaspitnu ulogu.

Ali kako uporediti značaj popularne roto štampe u dva tako različita vremenska perioda? Teško, a još teže bi bilo deci interpretirati priču o vremenu kada su postojala samo dva televizijska kanala i kiosci s izlozima prepunih stripova. Bile su to prave male konceptualne izložbe čiji su eksponati mamili slučajne prolaznike na kupovinu koja je postajala redovan ritual milonima Jugoslovena i mnogima jedinu s užitkom pročitanu literaturu u životu.

Jednog martovskog dana 1976. godine i ja sam postao konzument ove vrste literature – kupio sam Lunov Magnus Strip broj 192 koji je nosio naslov „Krik Sove“. Povremeno sam i ranije kupovao po neki primerak strip magazina poput „EKS-almanaha“ i „Denisa“, ali tek od ovog broja LMS-a to je postala tradicija koja traje do danas. Ni sada sebi ne mogu da objasnim šta me je to privuklo da pratim sve naredne avanture Velikog Bleka iz produkcije



# JURIŠ, TRAPERI!

*Eduenio Manuela*

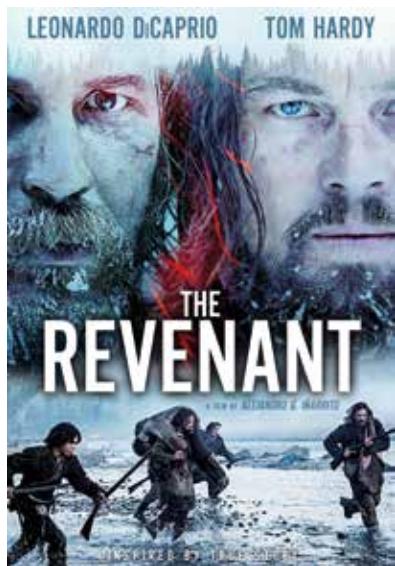
U polutami tavana bojažljivi sunčevi zraci presecaju vazduh i osvetljavaju prašinu koja se nakupila na gomili nameštaja koji je tu premešten u doba kojeg se on više ne seća. Čovek, čela i majice prekrivenih graškama znoja, gužva svoje farmerke dok kleći i traži nešto u prašini. Ne zna koliko vremena će mu biti potrebno da sredi sve, zna samo da je došao trenutak za to. Pomera krevet u kojem je spavao kao dečak, sa ogradom od izrezbarenenog drveta, i kariljon koji mu je poklonio deda i koji ga je mnogo puta uspavao.

Dok zrak svetlosti pada na stari sanduk čije šarke su suve i napukle, čovek udije i izdiše punim plućima dok oslobađa poklopac od slojeva vremena. Nakon što se slegne oluja prašine, ugledao ga je. Stoji тамо, još uvek kristalno jasan, crtež krvnene kape, okrugle i naborane. Lovački nož visi sa mesinganog lanca. Čovek pravi pauzu, gladi brkove i rukama prelazi preko očiju da ih oslobođi znoja. Otvaranje sanduka prati škripa drveta, oči se sužavaju dok pretražuju njegov sadržaj. Tamo, sa vrha gomile stripova koje na okupu drži pantljika, namiguju mu senke izašle iz dubina sećanja.



Na prethodnoj strani: Veliki Blek u izvedbi Korada Mastantuona.  
Na ovoj strani: naslovna strana prvog broja prve serije edicije Kolana Freća (3.10.1954), na kojoj se pojavljuju Blek i Rodi.

Gusta plava kosa, puška duge cevi Braun Bes, prsluk i kapa od dabrovog krvnog. Druga figura, dečak u zelenoj odeći, prati prvu dok grupa ljudi, naoružanih i obojenih u crveno, kompletira scenu sa šumskom pozadinom. Na blago požutelom papiru se još uvek može pročitati natpis „Zapanjujući poduhvati herojskog trapera od autora Kapetana Mikija“.



Gore: poster za Revenant - Povratnik, film iz 2015. koji obrađuje životnu priču trapera Hjua Glasa.  
Dole: tipična odeća trapera sa kraja XVIII i početka XIX veka. Mogu se primetiti rog u kojem je bio barut i torbica u kojoj su čuvali duvan.



Čovek uzima strip u ruke i usta mu se razvlače u osmeh dok čita naslov napisan velikim crnim i crvenim slovima: to je upravo on, prvi broj *Velikog Bleka*. Prsti prelaze preko lako papira čije su ivice i hrbat istrošeni od prelistavanja. Oči se ispunjavaju nikada zaboravljenim licima junaka njegovog detinjstva. Sada su tu, pred njim. Blek Stena i Rodi Lasiter mu uzvraćaju pogled i ponovo ga zovu u pustolovinu.

Stranice klize jedna za drugom, čovek je sada sa njima tamo, u vekovima starim ogromnim šumama Mejna. Zatvara oči i spremam je da zgrabi svoju dugu pušku i još jednom oseti kako ga veter sa Velikih jezera šiba po licu.

### SLOBODNI LJUDI

I zaista su bili slobodni, ti ljudi koji su u Severnoj Americi, u XVIII i XIX veku, išli nepristupačnim i neistraženim stazama kontinenta u potrazi za dragocenim krvnima životinja, robom koju su menjali sa Indijancima ili, jednostavnije, za srećom. Devičanske šume Novog sveta su najpre pohodili *courleur des bois* (doslovno, šumski trkači). Ti francuski kolonisti, ili Metisi, bili su prvi koji su se posvetili istraživanju zapadnih teritorija. Odlazili su, naoružani rudimentarnim oruđem i izuzetnom hrabrošću, u potragu za urođeničkim plemenima od kojih su, u zamenu za đindjuve i alkohol, dobavljali dabbova krvna visokog kvaliteta. To su bili grubi ljudi koji su često provodili mnogo vremena daleko od civilizacije, dok na kraju nisu postali jedno sa prirodom. Zazirali su od gradskog stanovništva, „svinjnjeda“, i mogli su se videti tek ponekad, obučeni u svoja džinovska, ručno rađena odela, dok su prolazili prašnjavim ulicama naselja da bi prodali svoj teškom mukom stečeni plen.

Ipak, duga ruka napretka uticaće i na njih i, kako vreme bude prolazilo, postepeno regulisanje pravila trgovine i rastući uticaj Engleza dovešće te mitske figure na ivicu istrebljenja, a zameniće ih trgovci povezani sa velikim kompanijama osnovanim na američkom tlu. Preživeće samo njihove uspomene, negovane u razgovorima oko vatre. Kompanije poput *Hudson's Bay Company* i *Northwest Fur Company* shvatiće da bi bilo znatno jednostavnije sagraditi trgovačke postaje blizu indijanske teritorije i tako ukloniti posredovanje evropskih istraživača. Međutim, za koloniste je dobit bila previše privlačna, tako da su oni ubrzo rešili da započnu sopstveni posao, postajući tako i sami lovci. Najpre istraživači, potom trgovci i na kraju direktni dobavljači krzna. Moglo bi se reći da je njihova transformacija time završena. Rođeni su traperi, termin koji je pozajmljen od engleskog glagola *to trap* (uhvatiti u zamku) ili francuske imenice *trappe* (zamka): bili su to ljudi koji su živeli od postavljanja zamki za životinje sa ciljem da se domognu njihovog krzna.

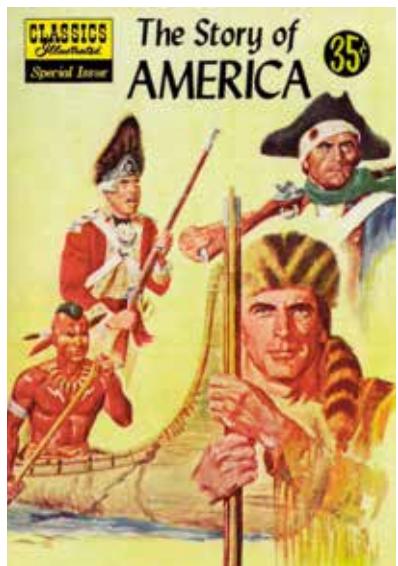


Levo: čuveni traper Danijel Bun,  
crtež Renca Kalegarija.

Dole: Crtež sa kalendara Slike za  
Zapada iz 1978. koji je nacrtao  
Renco Kalegari. Dvojica lovaca  
na krznene životinje u kanuu.

Traperi su bili slobodni ljudi, vezani samo za zemlju na kojoj su živeli i od koje su dobijali sve što im je bilo potrebno za život. Nisu voleli da se okružuju luksuzom a ionako im, na kraju krajeva, život u ogromnim šumama Mejna ili prostranim prerijama Ohaja nije dozvoljavao da kod sebe imaju ništa više od najneophodnijeg za opstanak: odeće koju su napravili od kože svoje lovine, alata za gradnju i održavanje koliba i neizbežne zamke bez kojih ne bi mogli da učini ništa tokom dugih odlazaka u lov.

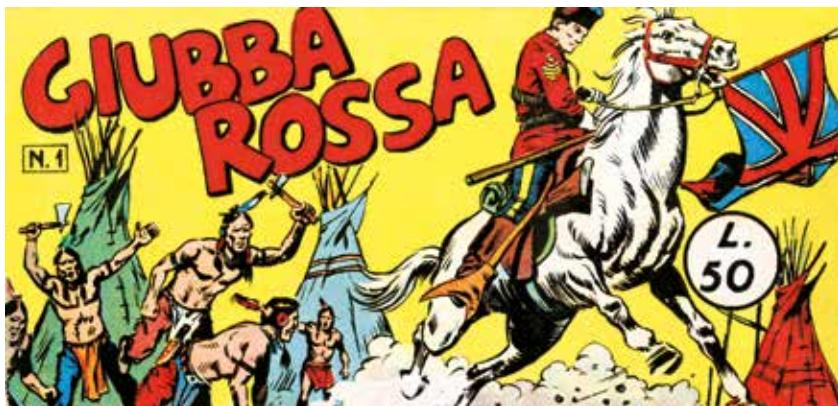




Gore levo: naslovna strana Classics Illustrated (jun 1956) koju je nacrtao Džordž Vilson.  
Gore desno: crtež Boba Brauna koji prikazuje Tomahavka, glavnog lika istoimenog serijala, zajedno sa njegovim rendžerima.

Na primer, zbog stila života koji su vodili nije bilo moguće da ne stupe u kontakt sa prvočitnim stanovnicima njihovih lovišta: Indijancima. Njihove susrete je uvek karakterisala velika neizvesnost. Tako su, sa jedne strane, traperi bili zapadnjaci koji su bili najbliži shvatanjima urođenika u pogledu načina života i poštovanja prirode, nikako se nije moglo poreći da su u očima Indijanaca oni predstavljali vrh ledenog brega invazije belaca koja je u velikoj meri dovodila u opasnost njihovo postojanje.





Stoga bi traper svaki put kada bi stupio u kontakt sa nekim crvenokošcem mogao da bude u opasnosti da izgubi život, ali isto tako i da stekne novog prijatelja sa kojim će da razmenjuje robu i krvna. Veliku razliku je činila pripadnost Indijanaca ovom ili onom plemenu. Pre svega u periodu pre proglašenja nezavisnosti, neka plemena su više volela da imaju posla sa Francuzima (poput Hjurona ili Abenaka), dok su druga sarađivala sa Englezima (strašni Irokezi).

Čak su se i vojne jedinice Engleske, jedine kolonijalne sile koja je ostala na tlu Severne Amerike u drugoj polovini XVIII veka, zanimala za neobičan život ovih samotnjaka. Ozloglašeni Crveni mundiri su zastupali interesu otadžbine u kolonijama i s obzirom na to da su bili zaduženi za sprovođenje zakona, morali su da održavaju odnose sa traperima.

Gore: naslovna strana prvog broja prve serije Crvenog mundira (Edicioni Audache, 30. 10. 1959), koju je nacrtao Franko Binjoti.  
Dole: crveni mundiri, britanski vojnici, crtež Alarika Gatije.





Gore: portret Danijela Buna koji je Čester Harding naslikao 1820.  
Dole: Bun na slici Vilijama Renija (1849) koja prikazuje kako prvi put gleda Kentaki.

S druge strane, oni su, zbog svoje prirode, bili posebno alergični na poštovanje zakona. Stoga nisu bili retki slučajevi u kojima su rasprave između građana, trgovaca i trapera morali da smiruju vojnici kralja Džordža Trećeg na koje, zbog toga što su bili oličenje zakona i kolonijalnog ugnjetavanja, ovi buntovni ljudi nisu nimalo blagonaklono gledali. Nije slučajno što su u stripovima trojca EseGese najveći neprijatelji plavokosog Bleka Stene bili upravo „crveni rakovi“, kako ih je on zvao.

Ipak, u suštini svakog trapera koji je držao do sebe prvenstveno je bilo da živi slobodno i stvara ličnu legendu, mnogo više nego da održava odnose sa drugim ljudima.

### LEGENDA O LOVCU

Kada govorimo o ličnim legendama, ne možemo da ne pomenemo jednu od ličnosti koje su iskovale sliku o trapera i, u širem smislu, samim Amerikancima. Čovek o kojem govorimo je rođen 2. novembra 1734. u drvenoj kolibi jedne porodice kvekera iz Pensilvanije, i među prvima je postao deo američke narodne tradicije XVIII veka. Danijel Bun je jedna od onih osoba čija prošlost je u naše doba došla kao mešavina legende i istine, ali ono što sa sigurnošću možemo da kažemo je da je detinjstvo proveo u bliskom kontaktu sa prirodom i crvenokošcima, od kojih je naučio da živi u šumi i lovi.





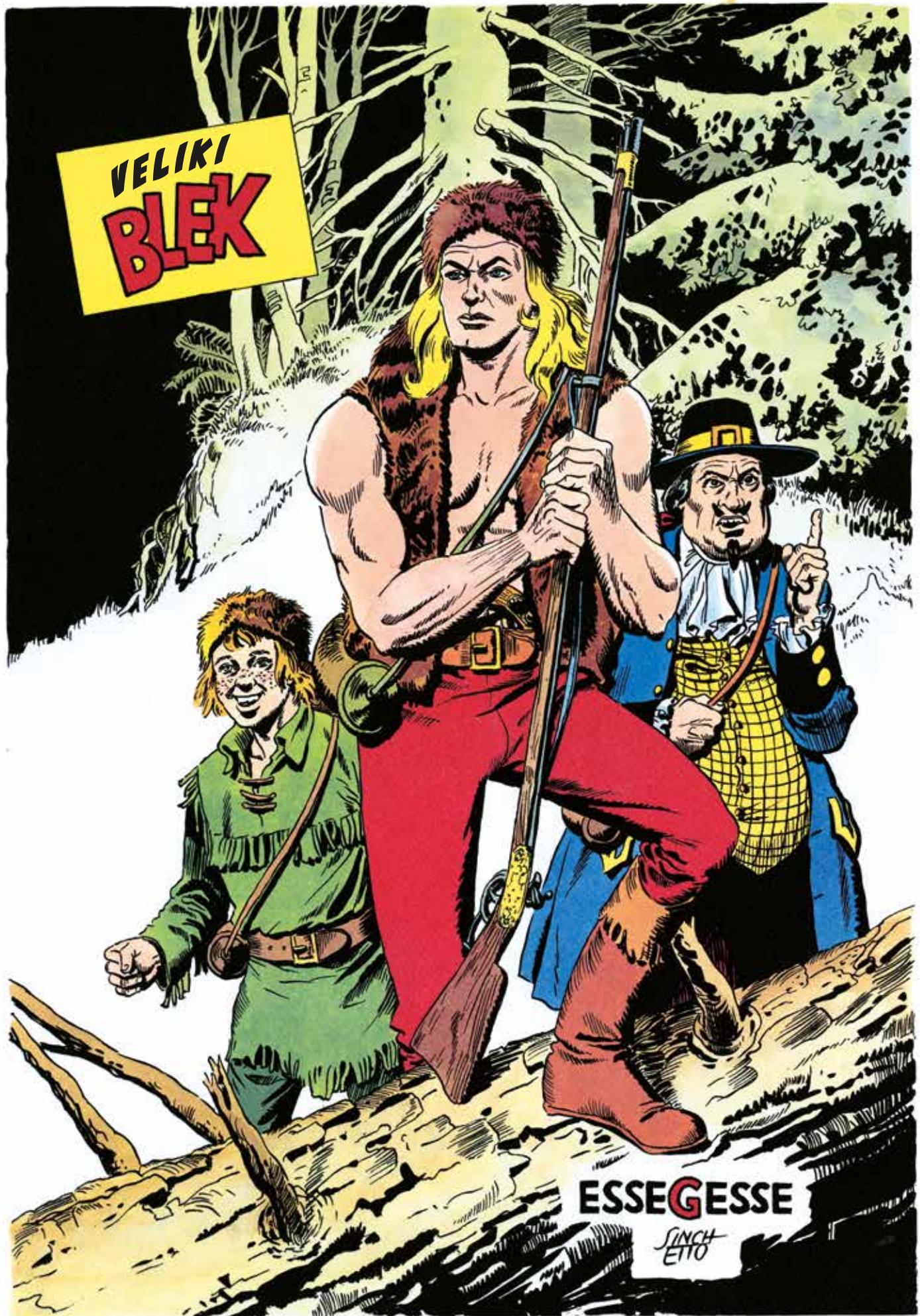
Fama o njemu je počela da se širi još dok je bio dečak: 1747 je dobio prvu pušku i jedna od prvih priča koje su počele da kruže o njemu prikazala ga je kao jedinog člana svoje lovačke grupe koji nije pobegao pred jaguarovom rikom. Danijel je, uprkos tome što je imao samo petnaest godina, nanišanio i pucao tek kada je životinja skočila na njega, i tom prilikom joj metkom probio srce.

Uz takvu famu se mladi Bun, nakon što je izašao iz perioda adolescencije, sa porodicom preselio u Severnu Karolinu. Izgleda da je druženje dece Bunovih sa osobama koje nisu pripadale kvekerskoj zajednici predstavljalo problem starosedecima, pa su Danijelovi roditelji brzo odlučili da promene okruženje. Međutim, Bun se nije dugo zadržao u roditeljskoj kući zato što je, po izbijanju francusko-indijanskog rata, 1755. stupio u redove britanskih jedinica pod zapovedništvom generala Bredoka.

Ako je generalova ekspedicija doživela potpuni neuspeh, čiju je kulminaciju predstavljala bitka na Monongahili u kojoj su Englezzi pretrpeli jedan od najvećih poraza, isto se ne može reći za slavu Danijela Buna. On je nakon tog boravka u vojsci rešio da iskoristi mladalačko iskustvo i postane lovac i traper. Bun je bio u stanju da zađe nekoliko kilometara u rastinje, a dokaz njegove ve-

Gore: na ovom platnu iz 1855. Karl Ferdinand Vimer je prikazao kako su Indijanci oteli Bunovu čerku. Dole: ilustracija susreta Buna i Indijanaca Šona koju je nacrtao Sesil B. Hartli (1859).







R. CALEGARI

## NA KRAJU...

Sunčeva topota  
je nestala sa njegovog lica kada  
je ponovo otvorio oči. Slike Bleka, Rodija i  
Okultisa ustupile su mesto svetu granice koji je  
ostao skriven u njegovom srcu, na topлом i sigurnom  
kao i sve što pripada detinjstvu. Čovek se priseća po-  
podneva provedenih u listanju stranica tih brojeva i noći  
provedenih u sanjanju stoljetnih stabala i stampeda bizona  
dole u ravnici. Sada je svuda oko njega mrak, koliko vremena  
je prošlo?

Ruke poslednji put stežu strip, gotovo da miluju lica prikazanih junaka. Zatvaraju ga i polako spuštaju u sanduk. Po-  
klopac se pomera i zatvara se uz tup udarac, ruke ponovo  
prelaze preko trošnog drveta i čiste ga od poslednjih trago-  
va prašine. Oseća se kao Danijel Bun koji podmazuje svoju  
pušku ili Dejvi Kroket koji glaća oštricu noža dok Meksikanci  
navaljuju na zidine tvrđave.

Čovek nastavlja posao, nastoji da skrene misli kroz uobi-  
čajeno premeštanje kutijica, katalogizaciju knjige, sporo ali  
neumoljivo dobijanje prostora kroz koji je moguće hodati.  
Borba centimetar po centimetar sa svojim životom, nasumič-  
no nagomilanim na tom topлом tavaru.

Sa stepenica dopire poznati miris mesa koje se polako  
krčka u sosu. Zatvaranje vrata i povici njegove žene prekida-  
ju njegovu samoću: može da dođe za sto. Došao je trenutak  
da se vrati iz sveta uspomena, da prekine putovanje unutar  
sebe samog koje je kratko trajalo ali ga je odvelo daleko, na  
drugi kontinent, u drugo vreme kada se nosila druga odeća.

Stavio je katanac na vrata tavana i iza sebe zatvorio na-  
poran rad i san. Lift stiže na sprat i, pre nego što je imao vre-  
mena da maramicom obriše čelo, naglo se zaustavlja ispred  
vrata stana. Unutra ga čekaju tri stolice i postavljen sto.

Jedna plava glava se iznenada okreće, male ruke se pru-  
žaju ka sanduku koji čovek unosi u dnevnu sobu a oči blista-  
ju od znatiželje.

„Deda, šta si to doneo?“

„Dođi, ispričaćeš mi jednu priču.“

Na prethodnoj strani:  
ilustracija Đovanija  
Sinketa koja prikazuje  
trojicu junaka.  
Gore: Renco Kalegari  
ovako zamišlja trapere  
u borbi sa snežnim  
predelom.

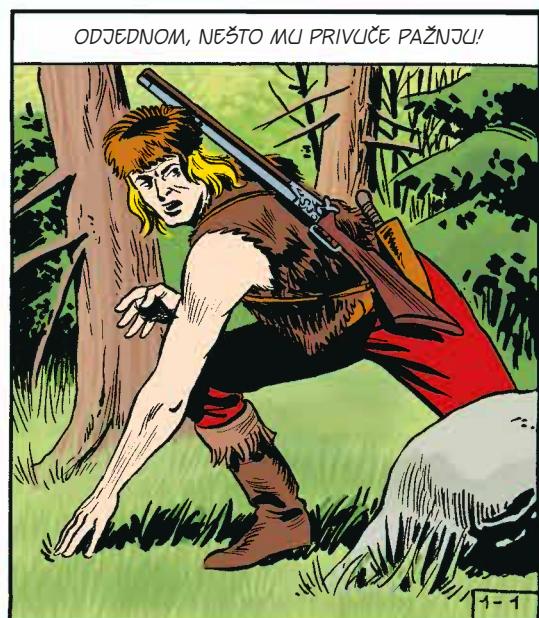
**VELIKI BLEK**

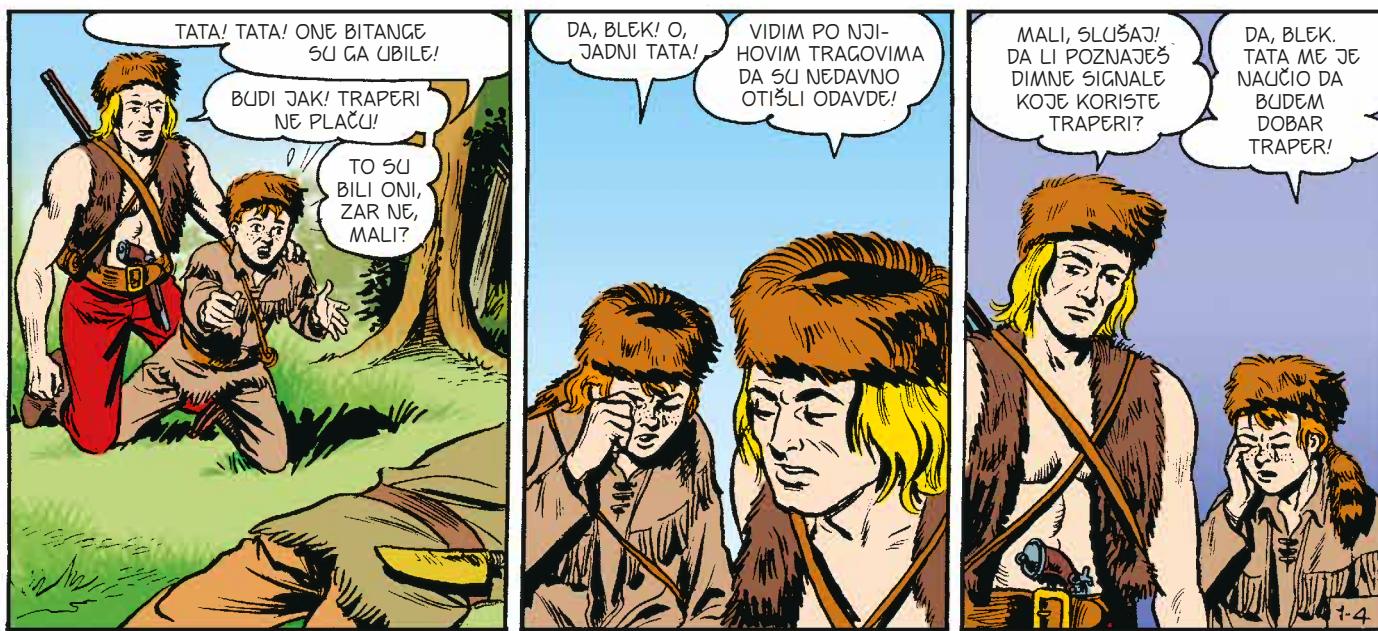
*Priča, scenario i crtež: EsseGesse*

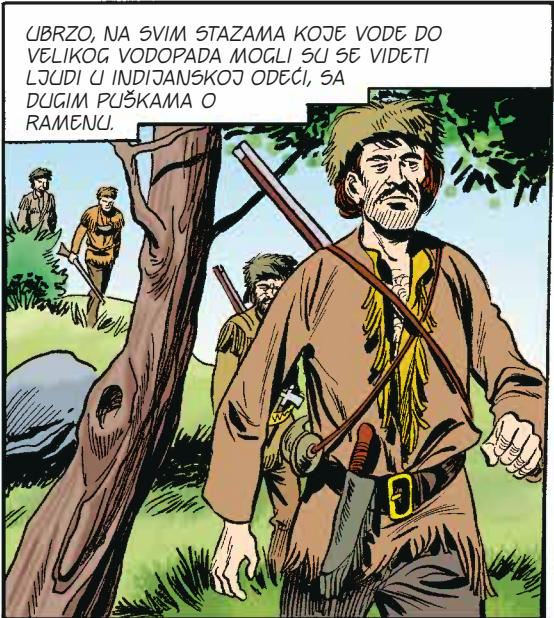
*Prvo izdanje: 3. oktobar 1954.*

*Izdanje u boji: jul/avgust 2018.*

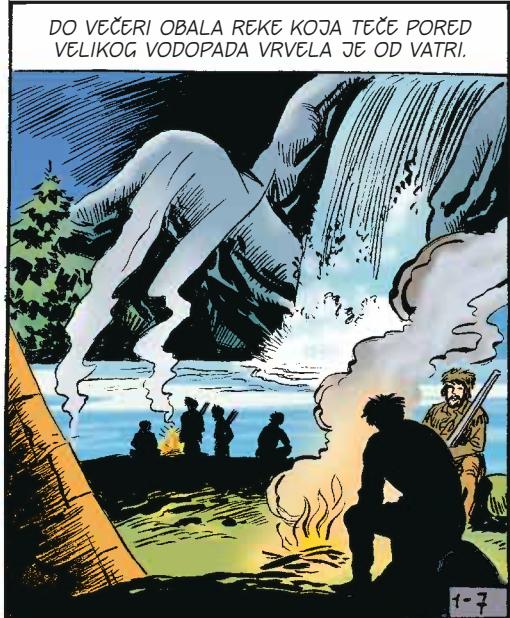
*Boja: Frančesko Kjumento i Flavio Kjumento*







TI LJUDI KOJI ŽIVE U VELIKIM ŠUMAMA MEJNA 1774. ZOVU SE TRAPERI. TO SU LJUDI GRUBE SPOLJAŠNOSTI, ALI VELIKE DUŠE I ODANOGR SRCA, KOJI ŽIVE U ŠUMI I LOVE KRZNENE ŽIVOTINJE. ZA SVOG VODU ODABRALI SU NAJHRABRIJEG I NAJMUDRIJEG LOVCA, BLEK STENU! SADA JE BLEK POZVAO SVOJE LJUDE DA SE OKUPE I ONI HITAJU NA MESTO SASTANKA JER ZNAJU DA NJIHOV VODA NE DONOSI TAKVE ODLUKE AKO SITUACIJA NIJE IZUZETNO OBZILJNA.





1-10

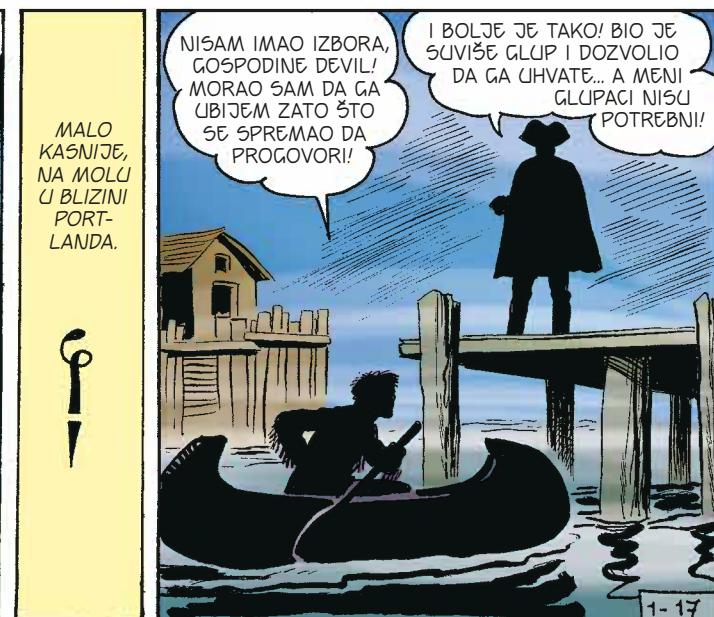


1-11



1-12



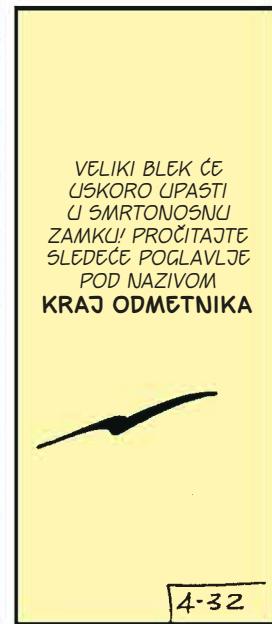




NEKOLO  
KOLIKO  
SATI  
KASNIJE  
•••









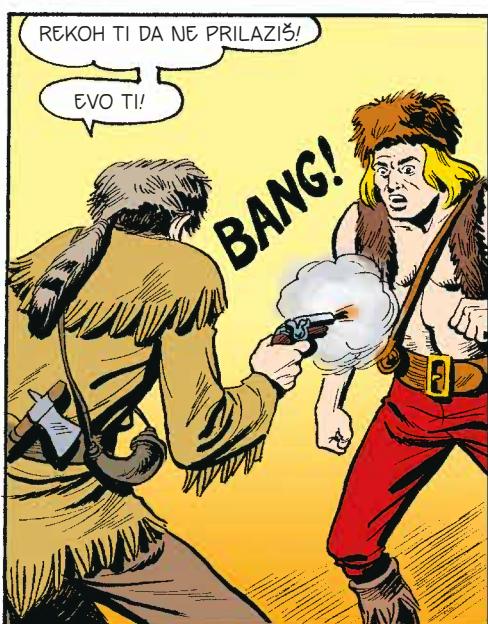
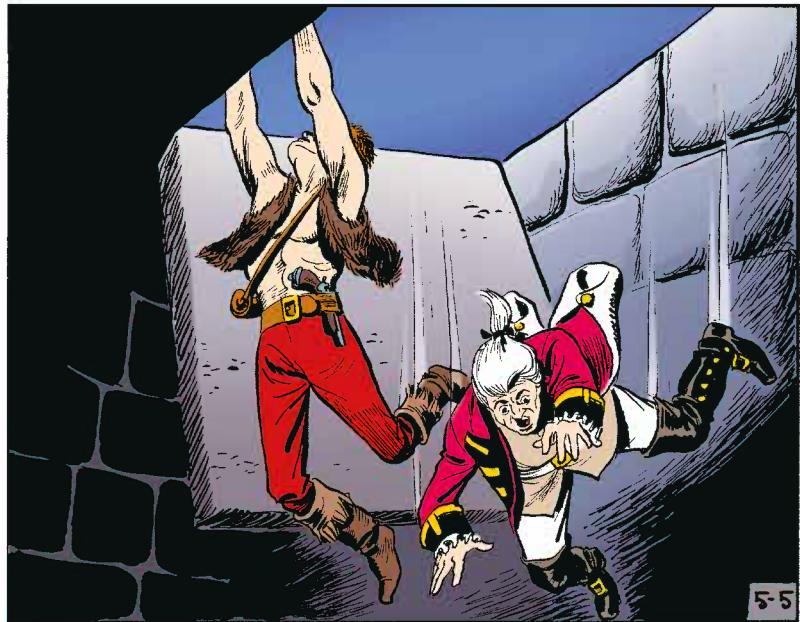
5-2

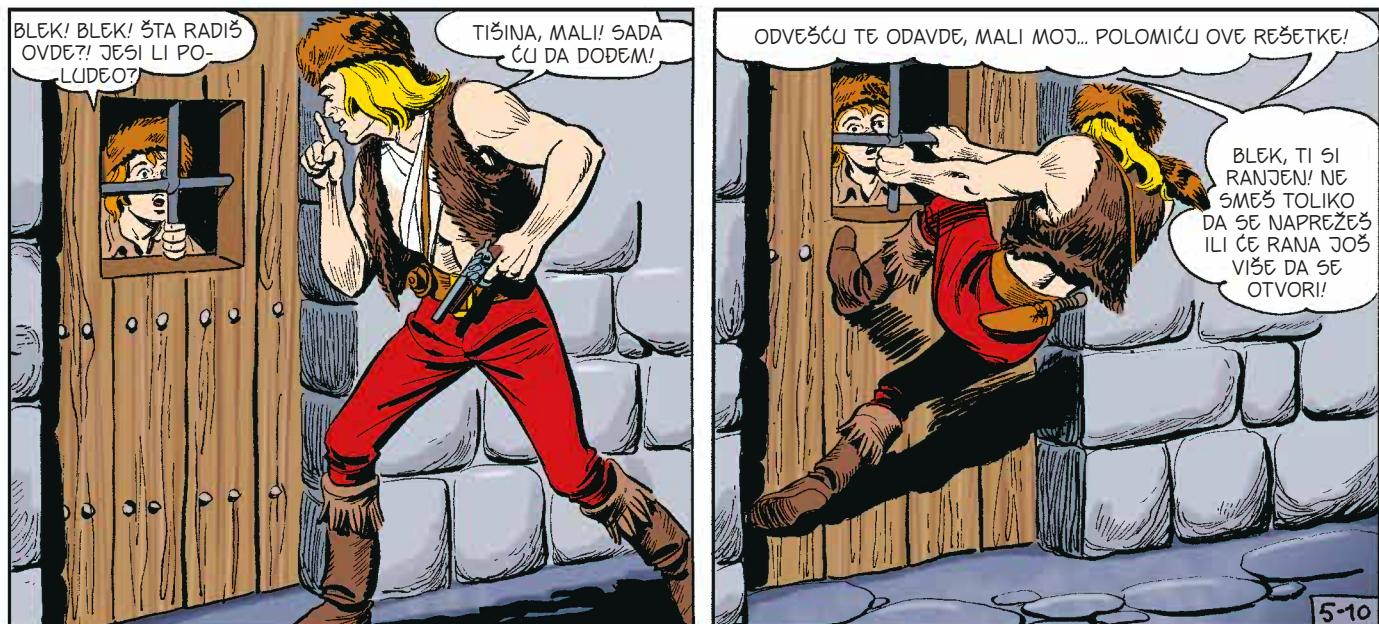


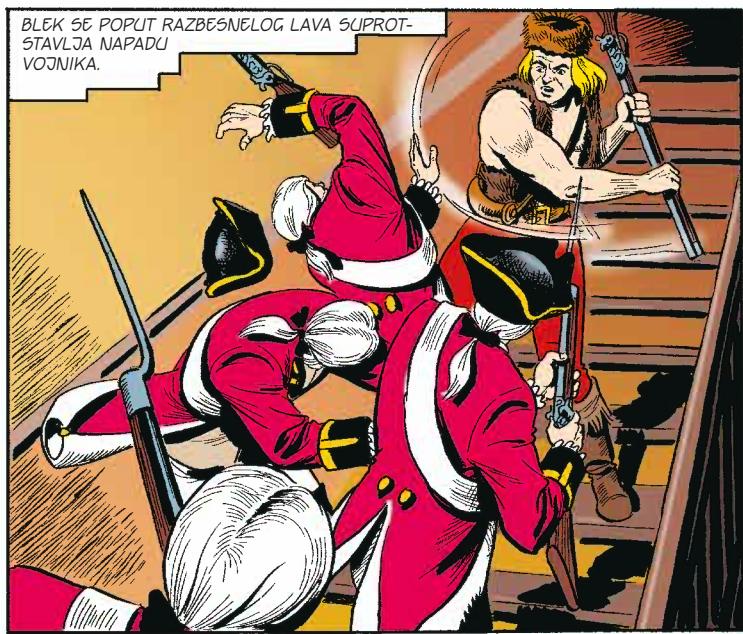
5-3



5-4



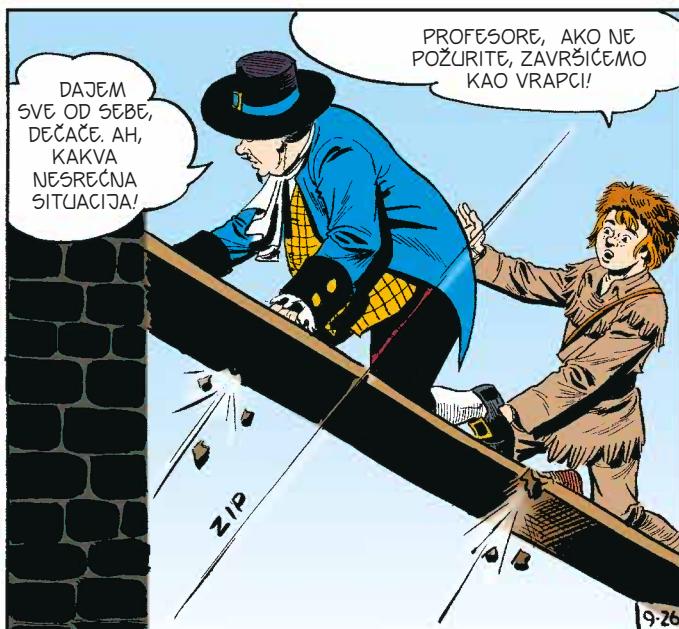
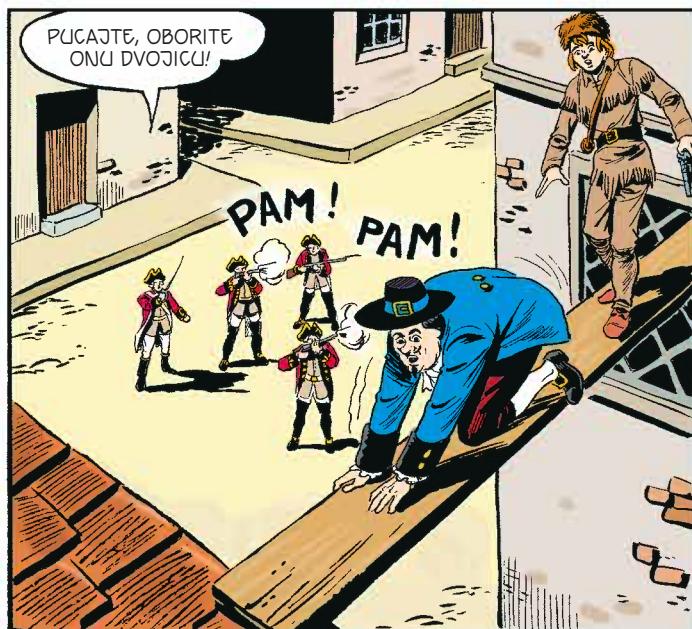




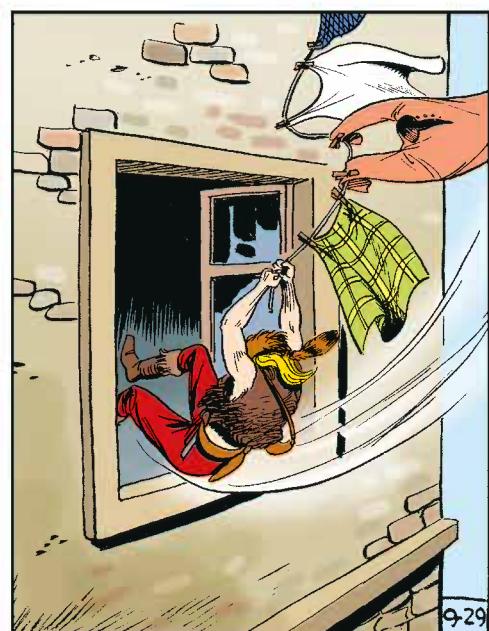
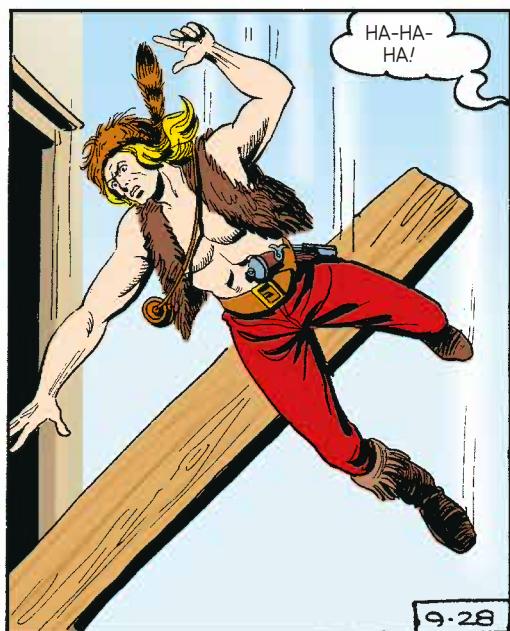
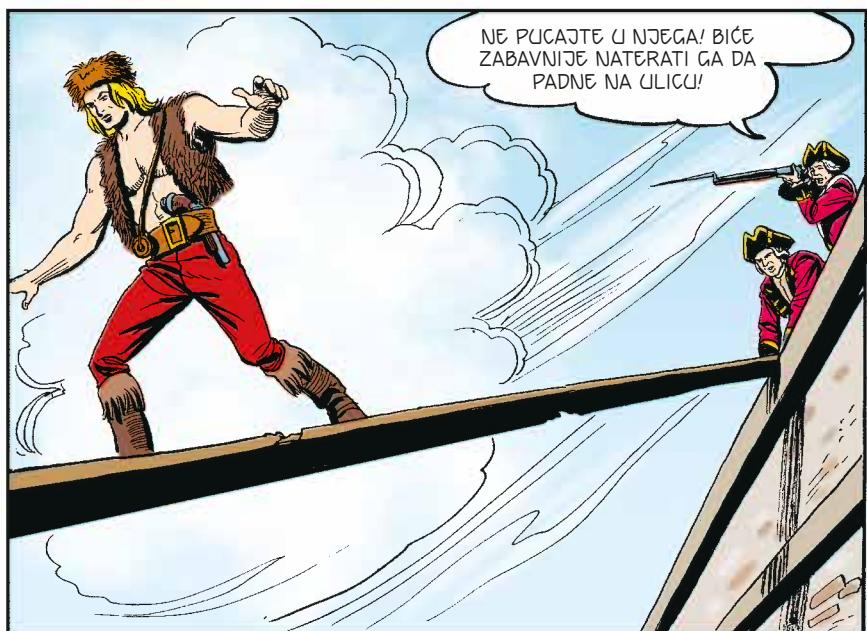
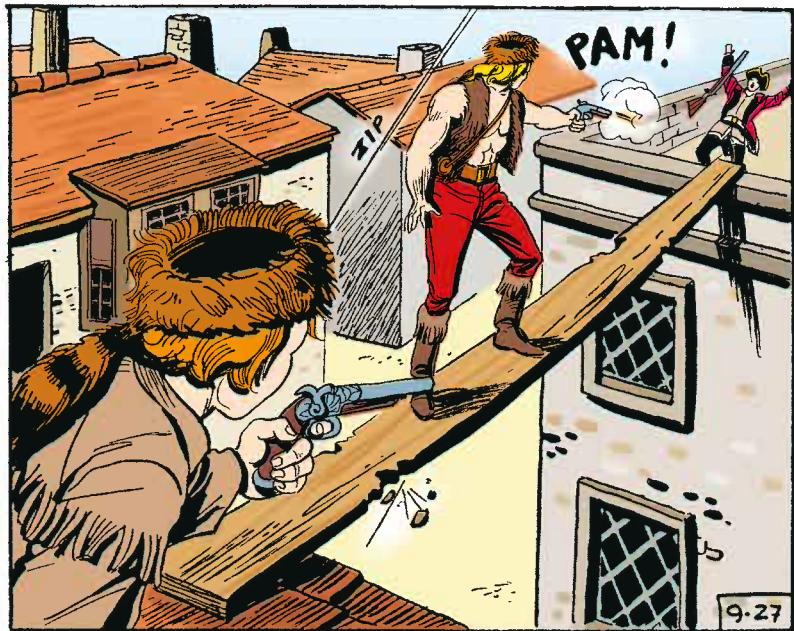
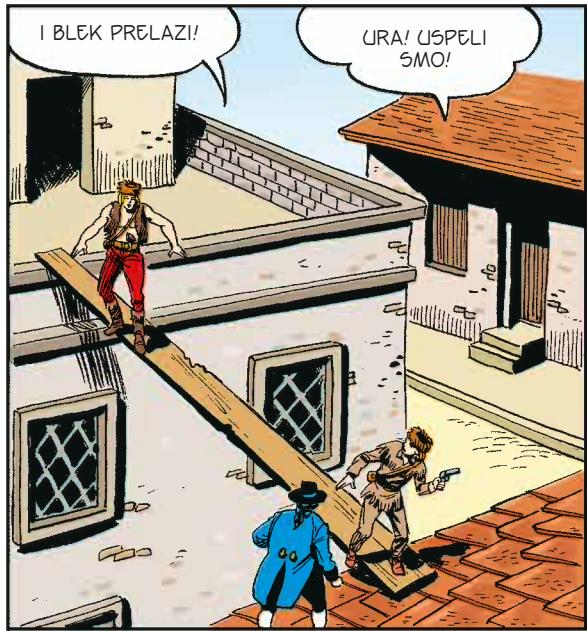
9-24

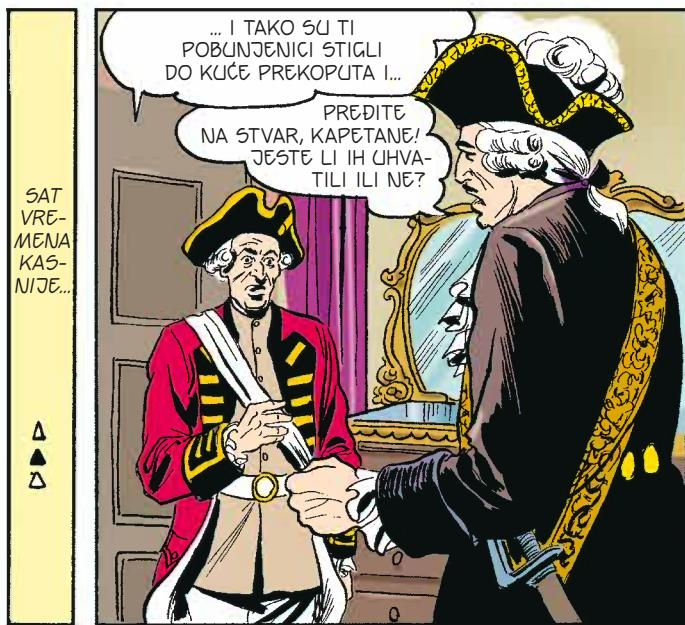


9-25



9-26







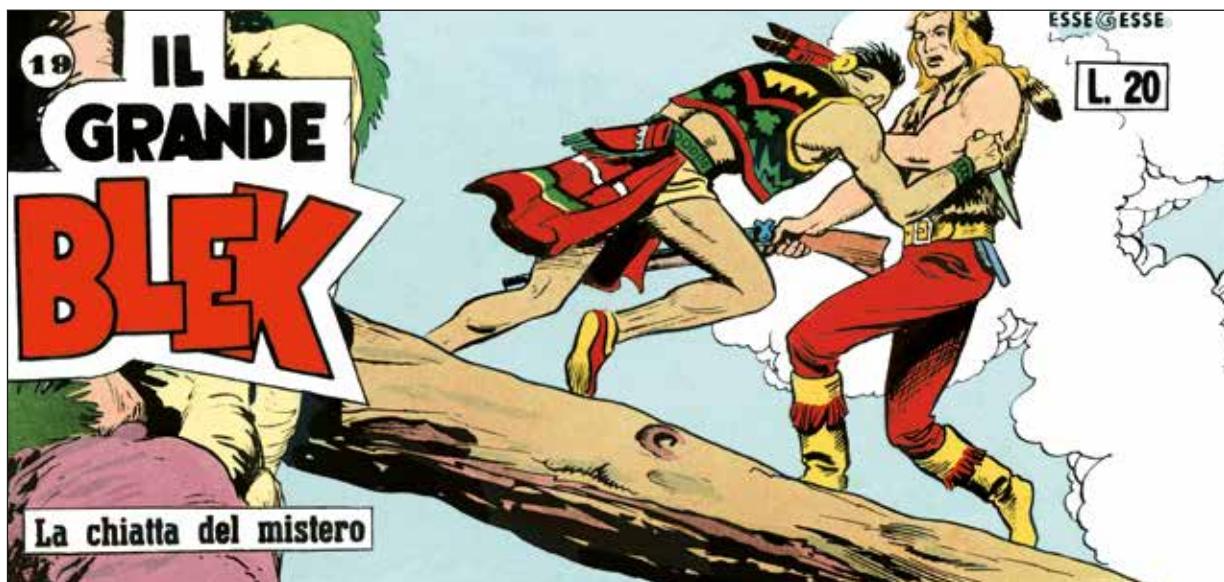


ESSE GESSE

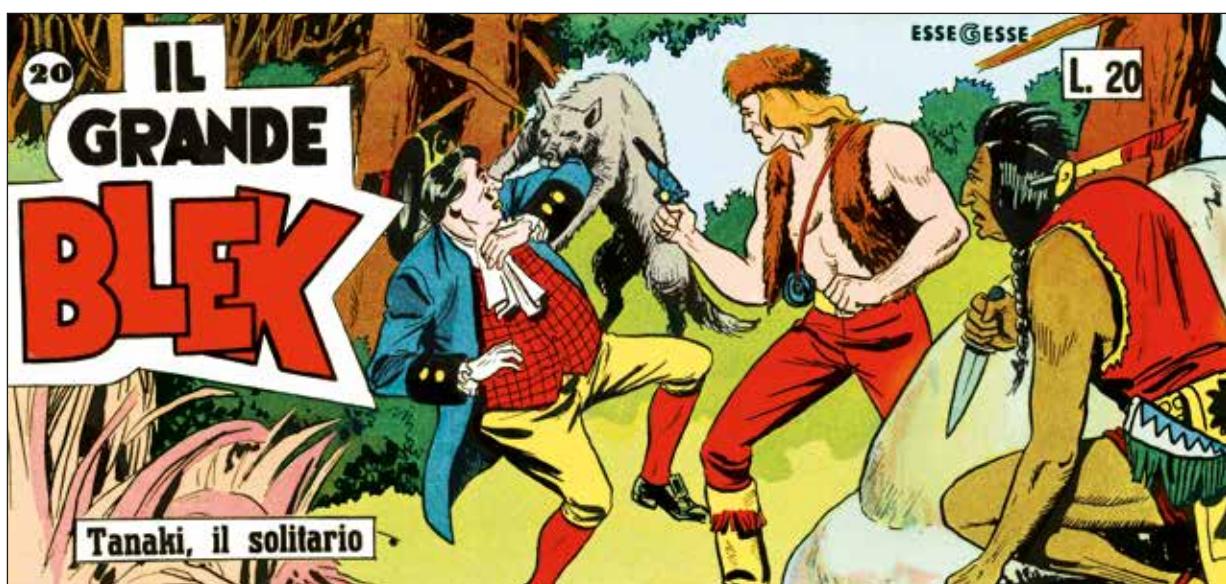
**OTMIČARI DEVOJAKA  
ZAGONETKA OGRLICE  
TOTEM ZA MUČENJE**

*Po ideji Luke Barbijerija  
Priča i scenario: Niko Adami  
Crtež: Rafaele dela Monika i Stefano di Vito*

*Prvo izdanje: maj 2024.  
Izdanje u boji: oktobar 2018.  
Boja: Samanta Galo*



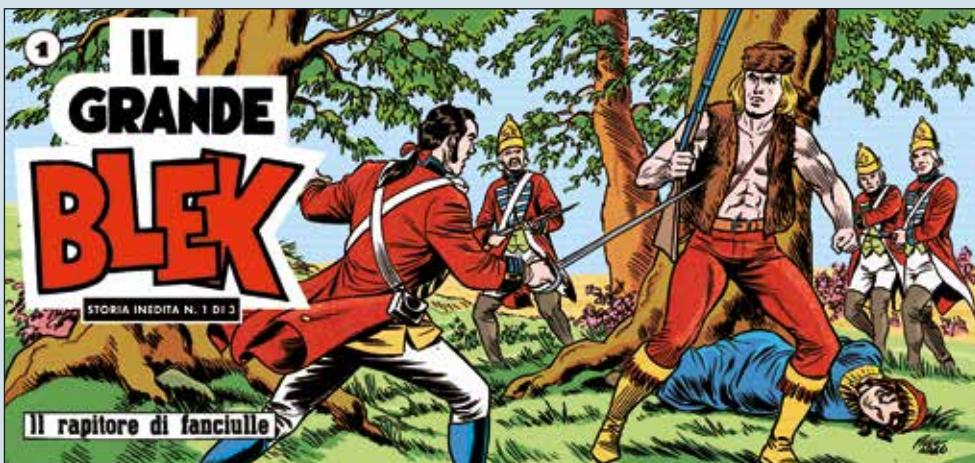
broj 19 - 6. februar 1955.



broj 20 - 13. februar 1955.



broj 21 - 20. februar 1955.



## OTMIČARI DEVOJAKA

Naslovne strane  
Đuljana Pičinina

broj 1 - 14. maj 2024.



broj 2 - 21. maj 2024.



broj 3 - 28. maj 2024.



Alternativna verzija - 11. maj 2024.  
Naslovna strana: Manlio Truša

## MALI TRAPER

Priča, scenario i crtež: EsseGesse

Prvo izdanje: jul 1953.

Izdanje u boji: april 2024.

Boja: GFB Comics

## MALI TRAPER

JEDNOG LETNJEGL  
POPODNEVA  
1765. U MALOJ  
LICI NA  
AMERIČKOJ  
OBALI, BLIZU  
UŠĆA SAN  
LORENZA.

ZDRAVO, KAPETA-  
NE SALIVEN!

SVIH MI KITOVA ATLANTIKA!  
RODI! ŠTA TI RADIS  
OVDE?

DOŠAO SAM OVAMO  
DA PRODAM KRZNJA,  
A SADA ĆU ISKORISTITI  
VAŠ BROD DA SE VRATIM  
U ĐIKVEBEK GDE  
ME ČEKA BLEK  
STENA!

STIGAO SI  
TAČNO NA  
VREME!  
DIŽITE SIDRO!  
RAZVJITE JEDRA!  
KORMILO  
PRAVO!

